Як іноземним компаніям здійснювати інжиніринг в Україні

Вступ

1. Інжиніринг в Україні

2. Роботи, які потребують атестованих виконавців

3. Роботи, які не потребують атестованих виконавців

4. Атестація виконавців

5. Рекомендації для іноземних інжинірингових компаній

В

Попри складні обставини війни відбудова України вже почалася. Руйнування української інфраструктури, об'єктів енергетики, сільськогосподарських підприємств, житла, лікарень, шкіл тощо вимагає негайних заходів для відновлення.

Уже зараз будівельна галузь в Україні потребує відповідних послуг і робіт, до надання та виконання яких можуть активно залучатися іноземні будівельні компанії. Важливою категорією таких послуг в будівництві є інжиніринг.

1. Інжиніринг в Україні

У розумінні українського законодавства інжинірингова діяльність – це діяльність із надання послуг інженерного та технічного характеру, до яких належать, зокрема:

- проведення попередніх техніко-економічних обґрунтувань і досліджень;
- експертизи проєкту;
- розробка програм фінансування будівництва;
- організація виготовлення проєктної документації;
- проведення конкурсів і торгів;
- укладання договорів підряду;
- координація діяльності всіх учасників будівництва;
- здійснення технічного нагляду за будівництвом об'єкта архітектури;
- консультації економічного, фінансового й іншого характеру.

Згідно з українським законодавством господарська діяльність із будівництва об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів із середніми (СС2) та значними наслідками (СС3), підлягає ліцензуванню. Перелік робіт, що підлягають ліцензуванню, визначає Кабінет Міністрів України.

Однак, ця норма є застарілою та фактично не працює, оскільки було розпочато реформування будівельної галузі. Як наслідок, ліцензійні умови провадження діяльності з будівництва об'єктів, а також перелік видів робіт,

які підлягають ліцензуванню, на сьогодні не діють.

Така ситуація створює невизначеність щодо необхідності, порядку ліцензування та переліку робіт, для виконання яких необхідна ліцензія. Наразі розробку та реалізацію проєктної документації, нагляд за будівництвом і прийняття в експлуатацію віднесено до компетенції та сфери відповідальності архітекторів (інженерів).

Такими архітекторами (інженерами) є фахівці, які:

- за результатами атестації отримали сертифікат, що надає їм повноваження ведення особистої діяльності у сфері архітектурної діяльності;
- несуть персональну відповідальність за результати своєї роботи.

На практиці для здійснення інжинірингової діяльності на території України потрібна наявність фахівця, який пройшов відповідну атестацію та має відповідний кваліфікаційний сертифікат.

Іноземці, які не отримали відповідний кваліфікаційний сертифікат, можуть виконувати роботи з інжинірингу та брати участь у розробленні містобудівної документації, здійснювати проєктування об'єктів архітектури, розробляти робочу документацію для будівництва тільки на підставі договорів із фахівцями, які мають кваліфікаційний сертифікат.

Детальніше про ліцензування будівельної діяльності в Україні у статті: Відбудова України: будівельні проєкти

2. Роботи, які потребують атестованих виконавців

Законодавство України визначає перелік видів робіт (послуг), пов'язаних зі створенням об'єктів архітектури, виконавці яких проходять професійну атестацію. До цього переліку належить:

- розроблення містобудівної документації;
- архітектурне й інженерно-будівельне проєктування;
- експертиза й обстеження в будівництві;
- технічний нагляд;
- інжинірингова діяльність у сфері будівництва в частині координації дій усіх учасників будівництва;
- виконання робіт із технічної інвентаризації об'єктів нерухомого майна.

3. Роботи, які не потребують атестованих виконавців

Для виконання певних проєктних робіт зі створення об'єктів архітектури кваліфікаційний сертифікат не потрібен. До таких робіт належать:

- здійснення проєктних робіт під керівництвом архітектора чи іншого фахівця, який має кваліфікаційний сертифікат на виконання робіт відповідного профілю;
- розроблення проєктних матеріалів, не передбачених для реалізації (ескізні, пошукові, концептуальні тощо), пропозицій щодо можливості й умов забудови будь-якої земельної ділянки;
- виконання робіт, що пов'язані з участю в містобудівних та архітектурних

конкурсах, якщо їхні умови не передбачають інше;
- проєктування об'єктів, які відповідно до законодавства не потребують отримання документів, що дають право на виконання будівельних робіт.

Також не потребують документів, що дають право на їх виконання, будівельні роботи, які, потенційно мають значення для відбудови України та потреб воєнного часу. Їх перелік, зокрема, включає:

- роботи з переобладнання та перепланування житлового будинку й житлового приміщення, а також нежитлового будинку, будівлі, споруди, приміщення в них, виконання яких не передбачає втручання в огороджувальні та несучі конструкції та/або інженерні системи загального користування, – щодо об'єктів, які за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з незначними (СС1), із середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками;
- заміна покрівлі будівель і споруд згідно з будівельними нормами без втручання в несучі конструкції;
- реконструкція, капітальний ремонт, технічне переоснащення внутрішніх систем;
- приєднання та підключення до інженерних мереж відповідно до технічних умов індивідуальних (садибних) житлових будинків, садових, дачних будинків, господарських будівель і споруд, гаражів, розташованих на присадибних, дачних і садових земельних ділянках і земельних ділянках для будівництва індивідуальних гаражів;
- зведення на земельній ділянці тимчасових будівель і споруд без влаштування фундаментів;
- демонтаж об'єктів, пошкоджених або зруйнованих унаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів;
- відновлення окремих конструкцій будівель та споруд із метою ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій (аварій) та відновлення функціонування об'єктів, призначених для забезпечення життєдіяльності населення, без зміни їх геометричних розмірів;
- заміна одиниць та вузлів технологічного устаткування та їхніх інженерних мереж, систем управління й автоматизації, які застаріли та технічний ресурс яких вичерпано, в існуючих цехах, приміщеннях;
- будівництво військових інженерно-технічних і фортифікаційних споруд для потреб оборони;
- нове будівництво, реконструкція, реставрація, капітальний ремонт об'єктів казармено-житлового фонду військових містечок (крім житлових будинків), військових аеродромів, арсеналів, баз і складів, комунальних споруд, інженерних мереж, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів із незначними (СС1) та середніми (СС2) наслідками і які виконуються безпосередньо на території військових частин (підрозділів), установ й організацій Збройних Сил, Національної гвардії та Служби зовнішньої розвідки під час здійснення заходів із забезпечення національної безпеки й оборони, відсічі та стримування збройної агресії російської федерації в Донецькій і Луганській областях.

Відповідно до окремого порядку здійснюється розміщення тимчасових споруд, їхніх комплексів, які призначені:

- для життєзабезпечення населення, постраждалого внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів;
- евакуйованого населення;

- внутрішньо переміщених осіб;
- осіб, задіяних в обстеженні та відновленні пошкоджених об'єктів, виконанні відновлювальних робіт із ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, бойових дій або терористичних актів.

Такі роботи не потребують загальновстановлених документів для здійснення будівельних робіт.

Водночас виконання будівельних робіт із нового будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту та технічного переоснащення повинно здійснюватися з дотриманням вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил і відповідно до розробленої та затвердженої в законодавчо установленому порядку проєктної документації.

4. Атестація виконавців

Для проведення професійної атестації, виконавцю необхідно подати заяву про допуск, та додати до неї:

- копії паспорта та реєстраційного номера облікової картки платника податків;
- засвідчені в установленому порядку копії документа (документів) про вищу освіту (про здобуття ступеня бакалавра, магістра чи освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста) за напрямом професійної атестації відповідно до кваліфікаційних вимог;
- засвідчені в установленому порядку копії документів про трудову діяльність і стаж роботи за фахом не менше 3 років;
- засвідчені в установленому порядку копії документа про підвищення кваліфікації протягом останніх 5 років за відповідними програмами за напрямом професійної атестації;
- засвідчені в установленому порядку копії стислого звіту про професійну діяльність і/або творчі досягнення виконавця.

5. Рекомендації для іноземних інжинірингових компаній

З урахуванням специфіки ліцензування будівельної діяльності в Україні, іноземним компаніям, які мають намір надавати на території України інжинірингові послуги, потрібно врахувати, що:

- надання послуг інжинірингу на території України потребує наявності фахівця, який пройшов відповідну атестацію та має відповідний кваліфікаційний сертифікат згідно з законодавством України;
- іноземці, які не отримали такий сертифікат, можуть виконувати роботи з інжинірингу та брати участь у розробленні містобудівної документації, здійснювати проєктування об'єктів архітектури, розробляти робочу документацію для будівництва лише на підставі договорів із фахівцями, які мають кваліфікаційний сертифікат відповідно до законодавства України;
- не всі види будівельної діяльності в Україні потребують наявність таких фахівців.

Для того, щоб надавати послуги інжинірингу в Україні іноземна компанія може:

- найняти працівника, який пройшов відповідну атестацію та має відповідний кваліфікаційний сертифікат;
- створити консорціум з українською компанією, яка має такого працівника;
- укласти договір із таким працівником.

Для масштабних проєктів й участі в публічних закупівлях у будівельній сфері, доцільно створювати консорціуми з українськими компаніями, які мають у штаті таких працівників. Це зумовлено не тільки питанням ліцензування, але й можливістю отримати конкурентну перевагу за рахунок підтвердженого досвіду українського учасника консорціуму з виконання аналогічних проєктів.